

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 14.588
Tarih : 28.09.2021

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

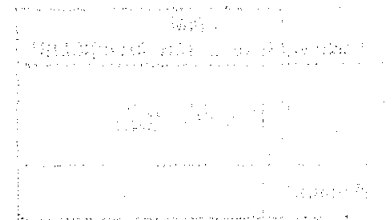
İbadethanelerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU

Kocaeli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- İnsan Haklarını İnceleme - Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	
Esas Komisyon	İçişleri	
Tarih :	05 Ekim 2021	Esas No: 2/3855

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
28 Eylül 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
28 Eylül 2021
No. 884706
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

GEREKÇE

Coğrafyamızın kadim inançlarından Alevi inancı tarih boyunca pek çok ayrımcılığa maruz kalmıştır. Aleviler bin yıldır Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasında inkâr, imha ve asimilasyon politikalarına maruz kalmışlardır. Alevilerin Selçuklu İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti devleti süresince de sistematik bir asimilasyon politikasına tabi tutulduklarını görüyoruz. Ne yazık ki Cumhuriyet Tarihinde de Çorum, Maraş ve Sivas başta olmak üzere kitlesel olaylar Alevi yurttaşlara nefret saiki ile işlendiği su götürmez bir gerçektir.

Devletin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliğini tanımlayan Anayasa'nın 2'nci maddesi, herkesin vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyeti ile ibadet, dini ayin ve törenlerin serbest olduğunu belirten Anayasa'nın 24'üncü maddesi ile herkesin din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeden kanun önünde eşitliğini tanımlayan 10'ncu maddesi gereği cemevlerine de ibadethane statüsü verilmelidir.

Bu anlamda devletin, din ve vicdan hürriyetinin serbestçe icra edilmesi için gereken düzenlemeleri yapma ve tedbirleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır. Alevilerin ibadet ve dini inanç anlayışları çerçevesinde cemevlerine hukuki statü kazandırılarak mevcut sorun çözülmelidir.

Türkiye'nin de tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 9'uncu maddesinde, "Herkes, düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din ve inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık ve kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğüne sahiptir" denilmiştir. Ayrıca AİHS'in ayrımcılık yasağını tanımlayan 14'üncü maddesinde de hiçbir, din, siyasal ve diğer kanaate ayrımcılık yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

Bu anlamda Alevi yurttaşların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) açtıkları davalarda Türkiye'de cemevlerinin "ibadethane" olarak kabul edilmediği için iç hukukta tanınan avantajlardan mahrum bıraktığına işaret eden çeşitli mahkeme kararlarında; bunun AİHS'nin 9'uncu ve 14'üncü maddesine aykırı olarak birçok kez Alevilere ayrımcılık yapıldığı ifade edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90'ıncı maddesinde; Türkiye'de yürürlüğe konmuş uluslararası antlaşmaların kanun hükmünde olduğu, Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulamayacağı, milletlerarası antlaşma ile Anayasa'nın aynı konuda farklı hükümler içermesi halinde milletlerarası antlaşmanın esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

Burada en unutulmaması gereken durum cemevlerinin zaten ibadethane olduğudur. Bu kanun teklifi cemevlerinin ibadethane olmasını değil ibadethanelere sağlanan imkanlardan Alevi yurttaşların ibadethanesi olan cemevlerinin de yararlanması içindir. Sünni İslam anlayışında da belirtildiği üzere kul hakkı en büyük günahtır ve affedilmesi sadece mağdur edilen kişinin rızasıyla olabilmektedir. Peygamber efendimiz hadisi şerifinde "Kim birinin hakkını yediyse ahirette zor duruma düşmemek için o kişinin gönlünü alın, helalleşin. Borcu olan bir kişi cennete giremez." diye buyurmuştur. Bugün geldiğimiz noktada imam hatip mezunu bir

TBMM Halkla İlişkiler Binası

2. Kat, 4 Nolu Banko Oda: E206 Bakanlıklar/Ankara
Tel.: +90 (312) 420 63 86 - 87 Faks: +90 (312) 420 24 82

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

milletvekili olarak rahatlıkla söyleyebilirim ki Aleviler için cemevi ibadethane olmadığı müddetçe bu kul hakkı bütün Sünni inanışa sahip Müslümanların boynundadır. Bu kanun teklifi ile halen uygulanan tüzük ve yönetmeliklerin kanuna göre yeniden düzenlenmesi yoluyla cemevlerinin yasal statüye kavuşması amaçlanmıştır. Bu amaçla söz konusu “İbadethanelerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” hazırlanmıştır.

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

MADDE GEREKÇESİ

Madde 1- Maddede yapılan düzenleme ile 442 sayılı Köy Kanununun 2'nci maddesi değiştirilerek "cemevi" de "cami" gibi ibadethane statüsüne alınarak, köyün orta malları kapsamına sokulmuştur. Teklifte; bu çerçevede köy teşkil etmesinde, cami gibi cemevlerinin de esas alınması amaçlanmıştır.

Madde 2- Maddede yapılan düzenleme ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 36'ncı maddesinin 2'inci bendi değiştirilmekte ve "cemevi" de ibadethane kapsamına alınmaktadır. Teklif, cemevlerinin de ibadethane statüsüne alınması ile cami, mescit, kilise ve havra gibi elektrik ve havagazı vergisinden muaf tutulmasını amaçlamaktadır.

Madde 3- Maddede yapılan düzenleme ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda 73'üncü maddesinin 16'ncı fıkrası değiştirilerek, "ibadethane" kapsamına giren mabetlerin çerçevesi çizilmiştir. Cami, mescit, cemevi, kilise ve havranın ibadethane kapsamına girdiği belirtilmiştir. Teklif ile kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen alanlar ile 5366 sayılı Kanuna göre yenileme alanı ilan edilen alanlarda, büyükşehir belediye meclis kararı ile yıkılan cami, mescit, cemevi, kilise, havra gibi ibadethane ve yurtların yerine veya ihtiyaç duyulan yerlerde ibadethane ve yurt inşa edilebilmesi sağlanmıştır.

Madde 4- Maddede yapılan düzenleme ile 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda yer alan Geçici 6'ncı maddenin 3'üncü fıkrasında yapılan değişiklik ile "ibadethane" kapsamına giren mabetler sıralanmıştır. "Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb." mabetlerin ibadethane kapsamında olduğu belirtilerek, aydınlatma giderlerinin Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanması hükme bağlanmıştır.

Madde 5- Maddede yapılan düzenleme ile sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4'üncü maddesinin (g) bendi değiştirilerek, "ibadethaneler" kapsamına giren mabetler tanımlanmıştır. "Cami, mescit, cemevi, kilise, havra v.b"nin ibadethane olduğu ifade edilerek, kiraya verilmemek kaydıyla daimi olarak Bina Vergisinden muaf tutulmaları sağlanmıştır.

Madde 6- Maddede yapılan düzenleme ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının 5'inci bendinde değişiklik yapılarak, mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethanelerin çerçevesi çizilmiştir. "Cami, mescit,

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

cemevi, kilise, havra vb.” ibaresi eklenerek, ibadethane tanımına açıklık getirilmiştir. Teklif ile cami, mescit, kilise ve havra gibi cemevlerinin de inşaatı için yapılan her türlü harcamalar ve bu amaçla yapılan nakdi ve aynı bağış ve yardımların tamamının Gelir Vergisi indirimine tabi tutulması sağlanmaktadır.

Madde 7- Maddede yapılan düzenleme ile 3194 sayılı İmar Kanununun Ek 2’nci maddesinin 2’nci fıkrası değiştirilerek, “ibadethane” kapsamına giren mabetlere yer verilmektedir. “Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb.” mabetlerin ibadethane tanımına girdiği, ilçe ve kasabalarda mülki idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak kaydıyla yapılabileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 8- Madde yapılan düzenleme ile 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 19’uncu maddesinin 2’nci fıkrasının (b) bendi değiştirilerek, “ibadet yeri” ve “mescit” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır. Aynı bentte tekrar edilen “ibadethaneler” ibaresine açıklık getirilerek, hukuki tartışmaların önüne geçilmesi amaçlanmıştır. “Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb” ibaresi eklenerek, ibadethane kapsamına giren mabetler tanımlanmıştır. Böylece cemevlerinin ve diğer ibadethanelerin de bina inşaat harcı ve iskân harcı ile ilave harçlardan muaf tutulmaları sağlanmıştır.

Madde 9- Maddede yapılan düzenleme ile 2982 sayılı Konut İnşaatında Ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafıkları Tanınması Hakkında Kanun’un 10’uncu maddesinde yer alan “ibadethaneler” ibaresine açıklık getirilmiştir. “Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb.” ibaresi eklenerek, ibadethane kapsamına giren mabetler tanımlanmaktadır. Teklif ile cemevlerinin de umuma açık bulunan ibadethane statüsünde olması ve yasa uygulaması içinde konut sayılması sağlanmaktadır. Böylece cemevlerinin de vergi, resim, harç istisna ve muafiyetlerinden yararlanması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Maddede yapılan düzenleme ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10’uncu maddesinin (ç) bendi değiştirilerek, “ibadethane” ibaresine açıklık getirilmektedir. “Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb.” ibaresi eklenerek, ibadethane statüsüne giren mabetlere yer verilmektedir. Teklif ile cemevlerinin de inşası için yapılan her türlü harcama ve bunun için yapılan her türlü bağış ve yardım ile faaliyetlerini devam ettirebilmesi için yapılan

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

her türlü nakdi ve ayni bağış ve yardımların tamamının Kurumlar Vergisi indirimine tabi tutulması sağlanmaktadır.

Madde 11- Maddede yapılan düzenleme ile 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun 2'nci maddesinin 2'nci fıkrasının (c) bendinde yer alan "ibadethane" ibaresine açıklık getirilmiştir. "Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethaneler" denilerek, hukuki tereddütlerin önüne geçilmiş ve cemevleri de ibadethane kapsamına alınmıştır. Teklif ile Toplu Konut İdaresi'nin cemevlerinin teşviki için yatırım ve işletme kredisi vermesi amaçlanmıştır.

Madde 12- Maddede yapılan düzenleme ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan 188'inci maddesinin 4'üncü fıkrasının (b) bendinde yer alan ve 191'inci maddesinin 10'uncu fıkrasında geçen "ibadethane" ibaresinin çerçevesi çizilmiştir. "Cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethaneler" denilerek cemevlerinin de ibadethane kapsamına girdiği belirtilmiştir. Teklif ile uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaretini yapanların, cami, mescit, kilise ve havra gibi cemevlerine de 200 metreden yakın mesafe içindeki umumi veya umuma açık yerde bu suçu işlemeleri halinde verilecek cezaların yarı oranda arttırılması öngörülmüştür.

Madde 13- Yürürlük maddesidir. Yapılacak değişikliğin bir an önce yürürlüğe girmesi ve mağduriyetlerin derhal giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 14- Yürütme maddesidir.

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

İBADETHANELERLE İLGİLİ BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1- 442 sayılı Köy Kanunu'nun 2'nci maddesinde "cami" ibaresinden sonra gelmek üzere "cemevi vb. ibadethaneler," ibaresi eklenmiştir.

Madde 2- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda 36'ıncı maddesinin 2'nci bendinde yer alan "mescit" ibaresinden sonra gelmek üzere "cemevi," ibaresi eklenmiştir.

Madde 3- 5393 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda 73'üncü maddesinin 16'ncı fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir.

"Büyükşehir belediyelerince, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen alanlar ile 5266 sayılı Kanuna göre yenilenme alanı ilan edilen alanlarda veya bu Kanunun 75'inci maddesine göre kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmaları halinde, büyükşehir belediye meclisi kararı ile, yıkılan cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethane ve yurtların yerine veya ihtiyaç duyulan yerlerde ibadethane ve yurt inşa edilebilir."

Madde 4- 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yer alan geçici 6'ncı maddenin 3'üncü fıkrasında yer alan "ibadethanelere" ibaresinden önce gelmek üzere "cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb." ibaresi eklenmiştir.

Madde 5- 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 4'üncü maddesinin (g) bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresinden önce gelmek üzere "cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb." ibaresi eklenmiştir.

Madde 6- 193 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 1'incifıkrasının 5'inci bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresinden önce gelmek üzere "cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb." ibaresi eklenmiştir.

Madde 7- 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Ek 2'nci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan "ibadethane" ibaresinden önce gelmek üzere "cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb." ibaresi olarak değiştirilmiştir.

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

Madde 8- 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Kanunun 19'uncu maddesinin 2'nci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“b) Hastane, prevantoryum, sanatoryum, dispanser ve benzeri sağlık kuruluşları, okullar ve öğrenci yurtları, Kur'an kursu gibi dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethaneler ile bunların müstemilatından ve hayır cemiyetlerinin yaptığı binalardan”

Madde 9- 2982 sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafıkları Tanınması Hakkında Kanunun 10'uncu maddesinde “ibadethaneler” ibaresinden önce gelmek üzere “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb.” ibaresi eklenmiştir.

Madde 10- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin (ç) bendinde yer alan “ibadethane” ibaresinden önce gelmek üzere “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb.” ibaresi eklenmiştir.

Madde 11- 2/3/1984 tarih ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu'nun 2'nci maddesinin 2'nci fıkrasının (c) bendinde yer alan “ibadethane” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethaneler” olarak değiştirilmiştir.

Madde 12- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan 188'inci maddesinin 4'üncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “ibadethane” ibaresi “üzere “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethaneler” olarak değiştirilmiştir.

Madde 13- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 14- Bu kanun hükümleri Cumhurbaşkanlığı tarafından yürütülür.